

**

**Konferencja naukowo-edukacyjna:
„Sprzeczne narracje. Historia powojennej Polski.
Prawda czy kłamstwo”**

W dniach 19-20 stycznia 2017 r., w 70. rocznicę sfalszowanych przez komunistów wyborów do Sejmu Ustawodawczego, odbyła się konferencja naukowo-edukacyjna pt. „Sprzeczne narracje. Historia powojennej Polski. Prawda czy kłamstwo”. Miejszem konferencji było w Centrum Edukacyjne Instytutu Pamięi Narodowej im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie. Patronem honorowym konferencji zgodził się być Prezydent RP Andrzej Duda.

Celem konferencji było uporządkowanie wiedzy o tych elementach polskiej historii najnowszej, które ongiś, dzięki komunistycznym propagandyście, miały zupełnie inny obraz niż dziś, po rzetelnie przeprowadzonych badaniach. Mimo to, bardzo wiele osób nadal powiela informacje głoszone przez komunistycznych agitatorów, które z prawdą historyczną mają niewiele wspólnego. Z tymi pseudotezami postanowili zmierzyć się badacze zgromadzeni na warszawskiej konferencji.

Konferencję rozpoczął zastępca Prezesa IPN dr Matusza Szpytma, który przedstawił założenia odbywających się na Marszałkowskiej obrad. Po nim głos zabrał dr Mariusz Żuławnik zastępca Dyrektora Archiwum IPN, który zaprezentował nowy portal internetowy, przygotowany przez IPN: www.wybory1947.pl

Następnie rozpoczęła się I część konferencji, podczas której wystąpili dr Marcin Zaborski, dr Tomasz Łabuszewski i dr Kazimierz Krajewski. Zaborski, w swym wystąpieniu zatytułowanym „Demokracja ludowa na tle demokracji parlamentarnej: podobieństwa, różnica, zafalszowania” skupił się na historyczno-prawnych podstawach istnienia Polski Ludowej i porównał je do fundamentów ustrojowych państw demokratycznych. Badacz podważył legalność Polski Ludowej. Wskazał bezprawność jej najważniejszych instytucji i aktów prawnych, rzekomego poparcia społecznego oraz udowodnił tezę o nadrzędności zasady przewodniej roli partii. Dr Tomasz Łabuszewski wygłosił referat zatytu-

lowany „Polska powojenna – wojna domowa czy nowa okupacja”. Naczelnik Biura Badań Historycznych warszawskiego oddziału IPN określił pierwsze lata Polski Ludowej mianem "nowej okupacji". W opinii Łabuszewskiego wynikało to z definicji słowa okupacja oraz faktów historycznych. Według historyka ilość sił wojskowo-bezpieczeniackich, a także metody, jakie zostały użyte przez Sowieców (o wszystkich tych elementach mówił Łabuszewski) jednoznacznie wskazują na to, że obszar Polski, w latach 1944 – 45 został opanowany przez kolejnego okupanta. Trzeci referat pt. „Powojenne podziemie zbrojne czy bandy reakcyjnego podziemia” wygłosił dr Kazimierz Krajewski. Historyk zdecydowanie zanegował rozpowszechnione i utrwalane przez lata opinie różnej maści krzewicieli komunistycznych idei (m.in. dziennikarzy i historyków), mówiące o „bandach” walczących z „władzą ludową”. Przytoczył przy tym szereg argumentów udowadniających tezę, iż polscy patrioci, zrzeszeni w różnych organizacjach konspiracji niepodległościowej, walczyli z czerwonymi bandytami, którzy zbrojnie opanowali Polskę. Po każdej z części konferencji następowała kilkudziesięciminutowa dyskusja.

W części II wzięli udział kolejni trzej historycy. Dr hab. Mirosław Szumiło odpowiedział na pytanie zawarte w temacie swojego wystąpienia: „Polscy komuniści czy bolszewicy w Polsce?”. Szumiło w pierwszej kolejności wytłumaczył zawarte w tytule wystąpienia terminy. Następnie analizując poszczególne elementy historyczne uznał, że w pierwszej połowie Polski Ludowej rządili bolszewicy, tj. zawodowi rewolucjoniści z rodowodem Komunistycznej Partii Polski, których związki z ZSRS były bardzo silne. Zmiana, wśród elit PRL następowała stopniowo, w kolejnych latach istnienia tego państwa. Drugi referat zatytułowany „Ludowe Wojsko Polskie – polskie czy sowieckie” wygłosił dr Paweł Piotrowski, pracownik Wojskowego Biura Historycznego im. gen. Kazimierza Sosnkowskiego. W swoim wystąpieniu Piotrowski podzielił dzieje LWP na trzy etapy, omawiając ich poszczególne elementy, jak choćby kadre dowódczą, poszczególne instytucje, tradycje, komunistyczne wpływy i zależności od partii. W konkluzji autor referatu nie był w stanie opowiedzieć się jednoznacznie za żadnym stwierdzeniem, widniejącym w temacie swojego wystąpienia. Ostatni referat drugiej części, pt. „Kościół katolicki – bliżej władzy czy bliżej opozycji” wygłosił prof. dr hab. Jan Żaryn. Profesor, na początku swojej wypowiedzi uznał, że kościół był postrzegany przez bardzo wielu Polaków jako jednoczesna alternatywa dla opozycji i władzy. Następnie przytaczając przykłady i źródła stwierdził, iż kościołowi bliżej było do idei opozycyjnych, pomimo, iż stosunki pomiędzy tymi dwoma

podmiotami nie zawsze układały się dobrze. Żaryn starał się także uwypuklić mądrość polityczną ówczesnych hierarchów kościelnych, a szczególnie kardynałów – Karola Wojtyły i Stefana Wyszyńskiego, dla których najważniejszy był „Naród” (Prymas zawsze pisał to słowo dużą literą) i jego dobro.

Część III rozpoczął referat dr Roberta Spałka zatytułowany „Władysław Gomułka jako narodowy komunista – mit czy rzeczywistość”. Spałek charakteryzując, na kilku płaszczyznach, wieloletniego pierwszego sekretarza PPR/PZPR zanegował hipotezę mówiącą o tym, iż Gomułka był narodowym komunistą. Wedle historyka, Gomułka nie mógł się równać z prawdziwymi narodowymi komunistami pokroju Nicolae Ceaușescu czy Josipa Tita. Kolejne wystąpienie wygłosił dr Piotr Gontarczyk. W referacie zatytułowanym „Wojciech Jaruzelski – karierowicz czy człowiek o rozdartym życiorysie” Gontarczyk przedstawił dosyć istotne i ciekawe, ale nie do końca znane fragmenty biografii jednej z najbardziej kontrowersyjnych postaci polskiej historii przełomu XX i XXI w. W opinii pracownika Biura Badań Historycznych IPN postępowanie generała szereguje go w grupie mitomanów i karierowiczów, a nie w gronie mężów stanu, myślących zupełnie innymi kategoriami niż partykularyzm. Ostatnim referentem tej części był historyk wojskowy dr Lech Kowalski, który wystąpił z referatem pt. „Czesław Kiszczyk – człowiek honoru?”. Specjalista od generacji LWP, od samego początku swojego referatu przedstawiał byłego ministra Spraw Wewnętrznych w jak najgorszym świetle, przytaczając poszczególne fragmenty jego niezbyt chlubnej biografii.

Następnego dnia odbyły się dwie kolejne części konferencji. W panelu IV wystąpili: dr hab. Patryk Pleskot, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski oraz dr Paweł Kowal. Wystąpienie Pleskota nosiło tytuł „Skok cywilizacyjny PRL – znak czasów czy propaganda?”. Badacz, podając szereg danych statystycznych stwierdził, iż Polska w okresie „władzy ludowej” bezsprzecznie się rozwijała. Jednak ów „skok cywilizacyjny”, porównany z rozwojem ówczesnej Francji, stał na niezbyt wysokim poziomie. Następnie swój referat pt. „Stan wojenny – mniejsze zło?” wygłosił prof. Paczkowski, który w pierwszej kolejności przedstawił genezę stanu wojennego. Później analizując odpowiednie warunki, starał się odpowiedzieć na pytanie czy istniało prawdopodobieństwo niewprowadzenia stanu wojennego. Odwołał się także do pojęcia „mniejsze zło”, które w opinii profesora, Jaruzelski rozumiał nie inaczej, tylko jako rozwiązanie siłowe w stosunku do opozycji. Ostatni referat tej części – „Pokojowe przekazanie władzy a polityczny plan utrzymania wpływów PZPR. Rozmowy z opozycją przed i po

okrągłym stole 1988 – 1989” przedstawił dr Paweł Kowal. Referent, w bardzo rozbudowanym wywodzie skonfrontował pojęcie mitu, którego potrzebowała tak, jedna i jak i druga strona rozmów transformacyjnych z faktami historycznymi. Wystąpienie zakończył natomiast postulatem badawczym, aby szerzej opracowań kontekst międzynarodowy zmian zachodzących w Polsce na przełomie lat '80 i '90 XX w.

Część V rozpoczęło wystąpienie prof. dr hab. Marka Kornata, które zatytułowane było „Polska po Jałcie – bezalternatywność Polski Ludowej”. Wedle profesora, który rozłożył temat referatu na kilka bardziej szczegółowych pytań, przyszłość Polski, w tamtym czasie, zależała tylko i wyłącznie od wielkiej, międzynarodowej polityki. Wobec powyższych w tamtych warunkach geopolitycznych, Polska nie posiadała żadnej alternatywy wobec decyzji „Wielkiej Trójki”, podjętej na konferencji w Jałcie. Ostatni referat wygłosił prof. dr hab. Jerzy Eisler, który starał się znaleźć odpowiedź na pytanie „PRL – własność PZPR czy ojczyzna Polaków?”. W opinii profesora Polska Ludowa, podzielona przezeń na trzy zasadnicze elementy (dość szczegółowo omówione) – państwo, kraj oraz ludzie była mimo wszystko ojczyzną Polaków. Pomimo swej, delikatnie rzecz ujmując ułomności, PRL była częścią przeszło 1050. letnich dziejów Polski, w której ludzie starali się normalnie egzystować, choć wielokrotnie było to niełatwe, a nawet i niemożliwe. Samych Polaków, Eisler nazwał, w ogromnej większości „dziećmi PRL-u”.

Obradom przysłuchiwali się, a także wzięli w udział w dyskusjach m.in. były Prezydent RP Lech Wałęsa, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL Krzysztof Wyszkowski, doradca Prezydenta RP dr Barbara Fedyszak-Radziejowska, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dr Magdalena Gawin a także kilkuset słuchaczy.

Paweł Sztama

Instytut Pamięci Narodowej, Polska